

Алексеј Толстој

АЕЛИТА

АЛТЕА

Београд, 2018.

У Петрограду, на проспекту Црвених гора, у четири сата после подне појавила се необична објава – омањи, сиви листић хартије, прикован ексерчићима на зид једне запуштене куће, са оронулом фасадом.

Дописник америчких новина, Арчибалд Скајлс, пролазећи онуда, спази како пред објавом стоји боса млада жена, у чистим цицаним хаљинама, која је читала мичући уснама. Уморно и мило лице жене није одавало чуђење. Очи су јој биле равнодушне, ведре, враголасте. Она забаци прамен куштраве косе иза уха, подиже са плочника корпу са поврћем и оде преко улице.

Објава је заслуживала већу пажњу. Скајлс је из радозналости прочита, примаче се ближе, протрља руком очи па прочита још једанпут:

– *Twenty three!* – узвикну најзад, што је имало да значи: – Ђаво нека ме носи са све мојим костима!

На објави је било написано:

„Инжењер М. С. Лос позива оне који би хтели 18. августа да лете с њим на планету Марс, да се јаве ради личних преговора од 6 до 8 увече, Ждановско обрежје, кућа 2, у дворишту.”

То је било написано обично и једноставно, мастиљавом оловком. Скајлс нехотице пипну пулс – нормалан. Погледа на хронометар: десет минута до пет, 14. август.

Са спокојном храброшћу Скајлс се свачему надао у овом безумном граду. Али објава, прикована на оронулом зиду, утицала је на њега прилично болно.

Ветар је дувао по пустом проспекту Црвених зора. Прозори многоспратница, неки полупани, неки заковани даскама, деловали су као да ту нико не живи – ниједна глава не извириваше на улицу. Млада жена, ставивши

корпу на плочник, стајала је на другој страни улице и гледала Скајлса. Њено љупко лице било је мирно и уморно.

Скајлсу задрхташе јабучице на образима. Он извади стару коверту и записа Лосову адресу. У том тренутку застаде пред објавом висок, плећат човек, без капе, по оделу би се рекло да је војник, у кошуљи без појаса и у огртачу. Руке је од досаде држао у џеповима. Његов јаки потиљак набрекну када је почео да чита објаву:

– Види само, како се овај залетео... на Марс! – рече он задовољно и окрену Скајлсу своје опалено, безбрижно лице. На његовом слепом оку, укусо, видео се ожиљак од ране. Очи лење, кестењасте, и исте онакве као и у оне жене са искром.

(Скајлс је већ одавно запазио ту искру у руским очима, и чак ју је споменуо у једном новинарском чланку... „Одсуство одређености у њиховим очима, неиздржљивост, час подругљивост, час луда одлучност и, напоследку, неразумљиви израз отмености, до крајности болно утичу на новодошавшег човека”).

– Пристати и полетети с њим, ствар је врло једноставна! – рече опет војник и осмехну се доброћудно, а истовремено брзо одмери Скајлса од главе до пете. Наједанпут зажмури, а с лица му несташе осмех. Пажљиво је гледао преко улице на босу жену, која је још увек непомично стајала крај корпе. Махнувши подбратком, рече јој:

– Што стојиш, Машо! –

Она брзо трепну очима.

– Та, одлази већ једном кући!

Она коракну прашњавим, малим ногама, а видело се како је уздахнула и погнула главу.

– Одлази, одлази, ја ћу одмах доћи!

Жена диже корпу и пође. Војник рече:

– Прешао сам у резерву, због озледе и ране. Идем тако и читам објаве... страшна досада!

– Мислите ли, да кренете на пут по овој објави? – за-
пита Скајлс.

– Зацело.

– Али то је којешта! Летети по безваздушном прос-
тору преко педесет милиона километара!

– Далеко, заиста!

– То је или шарлатанство, или трабуњање.

– Све може бити.

Скајлс, који сада такође жмирну и одмери војника погледом, плану јетко и крену према Неви, сигурним и одмереним корацима. На скверу седе на клупу, спусти руку у џеп, где је као у страстног дуванције и вредна чо-
века, био дуван, па једним покретом великог прста наби лулу, запали је и испружи ноге.

Шуште старе липе на скверу. Ваздух је влажан и то-
пао. На гомили песка, јединој на целом скверу, седи дете у прљавој кошуљи, без панталоница. С времена на вре-
ме ветар је мрсио његову белу, мекану косу. У руци је држао крај узице, док је на другом крају била привеза-
на стара, олињала врана. Она је стајала, незадовољна и љута, па исто тако, као и дете, гледала у Скајлса.

Наједанпут – док би дланом о длан ударио – као да је Американцу облачак прелетео преко душе, обузе га необичан осећај, глава му се занесе – да ли он све то у сну гледа? ... Дете, врана, празне куће, пусте улице, не-
обични погледи пролазника и ексерчићима прикуцана објава у којој неко позива да се одлети из овога града у звездану пустињу. Скајлс дубоко повуче јак дим дувана. Осмехну се. Рашири план Петрограда и, повлачећи по њему крајем луле, нађе Ждановско обрежје.